

Mutor del av vardagen

ADOLFO BLIR HAFFAD FÖR FORTKÖRNING. Av polismannen blir han hänvisad att lösa ut körkortet på stationen i samband med bötesbetalningen. Fast några dagar senare när han ska betala så finns inte körkortet på polisstationen, det finns heller ingen karbonkopia på boten.

– Polismannen trodde säkert inte att jag skulle gå till stationen och betala, utan han väntade på att jag skulle kontakta honom för att betala en "avgift" till honom personligen. Det är så det brukar gå till, ofta har de dubbla uppsättningar av bötesblock. Ett för jobbet och ett för privat bruk, säger Adolfo.

Men det är inte bara av polisen som medborgare riskerar att bli utsättas för korruption. Alltifrån lärare och hälsopersonal till byråkrater inom förvaltningen kan kräva extra betalt för tjänster som egentligen ingår i arbetet.

ETICA ÄR EN RELATIVT UNG ORGANISATION som arbetar mot just den småskaliga korruptionen i Moçambique. 2001 gjordes en oberoende studie om läget i landet. Studien pekade på allvarliga problem med korruption i det moçambikiska samhället. Allra allvarligast var att gemene man har liten eller ingen tilltro alls till statens olika institutioner. Ur de oroväckande resultaten skapades Etica av jurister, journalister och politiker som ansåg att något måste göras. Alldeles efter starten drog Etica igång en landsomfattande kampanj i press, radio och tv. Bland sändes en reklamsnutt som påminner om vad Adolfo råkade ut för. Tv-tittaren får välja mellan tre alternativ på hur en bötfällning för trafikförseelse ska gå till och efter några sekunder markeras det korrekta svaret.

Den egentliga verksamheten, att handleda offer som utsatts för olika former av korruption, kom igång först ifjol. Det hand-

lar inte om rättshjälp i mening att advokater driver processer, utan att personen får ett stöd i vart han eller hon kan vända sig och hur man undviker att hamna i andra liknande situationer.

Etica håller även kurser för både offentligt anställda och privata företag om vad korruption är och hur den bekämpas.

– Vi är också i skolor och informerar. Det är dagens ungdomar som i framtiden kommer att arbeta på de befattningar där det finns problem med korruption. Dessutom är vuxna med flera år i yrket redan fördärvade och svåra att förändra, säger Alberto da Barca som är VD på Etica.

DET ÄR EN KÄNSLIG VERKSAMHET. Många av Eticas klienter är rädda för repressalier då de ofta är i någon sorts beroendeställning till personen som de anmäler. Men Barca menar ändå att okunskapen i samhället är ett större problem. Många människor inser ofta inte att de blivit orättvist behandlade utan tror att tjänstemän har makt att göra som de vill.

– Människor måste inse att de utsatts för korrupta tjänstemän. Först när de förstår det och vet vart de kan vända sig kan samhället förändras. Men det händer inte utan utbildning och det är där Etica kommer in i bilden.

Det finns ytterligare ett problem att övervinna. Även om en person har bevis som håller juridiskt så maler rättssystemets kvarnar väldigt långsamt. Rättssystemet fungerar helt enkelt inte och på lång sikt innebär det tappat förtroende för Etica.

– Om vi lotsar en person till rättegång och sen ingenting händer på årtal, då är det klart han undrar vad som är poängen med att anmäla. Därför måste hela rättssystemet ses över inom en snar framtid, säger Alberto da Barca.